

การรับรู้และทัศนคติเกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้า
ของประชาชนในจังหวัดอุดรธานี

Awareness and attitude on non-commercial liquor production laws
of the people Udon Thani Province

ชยพล รุณลาศรี
Chayabol Runlasi

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง การรับรู้และทัศนคติเกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้าของประชาชนในจังหวัดอุดรธานี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้และทัศนคติเกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้า ของประชาชนในจังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้ใช้การศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชากรที่อาศัยในจังหวัดอุดรธานี ที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป จำนวน 400 คน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาเพื่ออธิบายการรับรู้และทัศนคติเกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้า จำแนกตามปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ทดสอบสมมติฐานได้ใช้สถิติเชิงอนุมานในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบหาค่าความแตกต่างหรือความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม ได้แก่ Independence t-test, F-test ด้วยวิธี One-Way ANOVA และ Multiple Regression ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 40-49 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-25,000 บาท มีระดับการรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้าโดยภาพรวม ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.92, S.D. = 0.703) และมีทัศนคติเกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้า โดยภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.19, S.D. = 0.580) ผลการเปรียบเทียบการรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้า ของประชาชนในจังหวัดอุดรธานี พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้าไม่แตกต่างกัน และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้าแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนการรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้า ของประชาชนในจังหวัดอุดรธานี มีความสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้า ของประชาชนในจังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้า, การรับรู้, ทัศนคติ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การผลิตสุราเพื่อบริโภคเองภายในครัวเรือน เป็นกระบวนการผลิตที่มีการพัฒนามาอย่างยาวนาน ทั้งในแง่ของการผลิตเพื่อการบริโภคส่วนตัว และการผลิตเพื่อการค้าขาย การผลิตสุราเพื่อบริโภคเองเป็นสิ่งที่หลายคนสนใจ เนื่องจากสามารถควบคุมคุณภาพของวัตถุดิบและกระบวนการผลิตได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังสามารถปรับปรุงรสชาติและกลิ่นให้ตรงตามความชอบส่วนตัวได้ เมื่อดูแนวโน้มพฤติกรรมการดื่มสุราของประชากรไทยในปี 2565 มีปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์ต่อหัวประชากร 8.3 ลิตร ต่อคนต่อปี ซึ่งสูงเป็นอันดับที่ 2 ในกลุ่มประเทศอาเซียน และเป็นการดื่มสุรานอกระบบภาษีถึงร้อยละ 20.56 ของปริมาณการดื่มทั้งหมด (ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์) โดยในภาคอีสานมีปริมาณนักดื่มถึงร้อยละ 32 ซึ่งสะท้อนถึงสภาพสังคมส่วนใหญ่ในภาคอีสานที่มีจำนวนผู้ใช้แรงงานสูง จึงมีแนวโน้มที่จะรวมกลุ่มดื่มกันเพื่อบรรเทาความเหนื่อยล้าหรือเพื่อสังสรรค์หลังจากผ่านพ้นช่วงเวลาการทำงาน (Agenda, 2565)

การผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้าเป็นกระบวนการผลิตสุราเพื่อการบริโภคส่วนตัว โดยไม่มุ่งเน้นไปที่การขายเพื่อแสวงหากำไรในปริมาณไม่เกิน 200 ลิตรต่อปี ผู้ที่ประสงค์จะผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้าจะต้องยื่นขอรับใบอนุญาตผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้า ณ สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่สาขาแห่งท้องที่ที่สถานที่ผลิตสุราตั้งอยู่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนสามารถผลิตสุราบริโภคเองได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ตามปริมาณที่กำหนด ลดปัญหาการซื้อและบริโภคสุราเถื่อนนอกกระบวนการ ซึ่งเป็นการอันตรายต่อสุขภาพของผู้ดื่มกิน ยังส่งผลเสียต่อระบบการจัดเก็บภาษีสุรา ซึ่งตั้งแต่กฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้ามีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2565 จนถึงปัจจุบัน

ในปี 2567 พื้นที่จังหวัดอุดรธานียังไม่มีประชาชนที่สนใจมาขอรับใบอนุญาตผลิตสุราเพื่อการค้า โรงอุตสาหกรรมผลิตสุรขนาดเล็กลง โดยแบ่งเป็นผู้ผลิตสุรากลั่น 6 ราย ผู้ผลิตเบียร์จำหน่าย ณ สถานที่ผลิต 2 ราย และผู้ผลิตไวน์ 5 ราย รวม 13 ราย ส่วนการขอรับใบอนุญาตผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้า ยังไม่พบการออกใบอนุญาตผลิตแม้แต่รายเดียว (สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่อุดรธานี, 2567) ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจศึกษาการรับรู้และทัศนคติเกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้าของประชาชนในจังหวัดอุดรธานี เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้และทัศนคติเกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้าของประชาชนในจังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้า ของประชาชนในจังหวัดอุดรธานี จำแนกตามปัจจัยด้านประชากรศาสตร์
3. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กับทัศนคติเกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้า ของประชาชนในจังหวัดอุดรธานี

สมมติฐานของการวิจัย

1. ลักษณะประชากรศาสตร์ของประชาชนในจังหวัดอุดรธานีที่แตกต่างกัน ส่งผลให้มีการรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้าแตกต่างกัน
2. การรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้า ของประชาชนในจังหวัดอุดรธานี มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้า ของประชาชนในจังหวัดอุดรธานี

ขอบเขตของการวิจัย

ด้านเนื้อหา

1. ศึกษาปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ต่อเดือน ของประชาชนในจังหวัดอุดรธานี
2. ศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้า ประกอบด้วย ด้านช่องทางการรับรู้ ด้านหลักเกณฑ์การผลิตสุรา ด้านเงื่อนไขการผลิตสุรา ด้านหน้าที่ของผู้ผลิตสุรา และด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และบตลงโทษ
3. ศึกษาทัศนคติของประชาชนในจังหวัดอุดรธานี ที่มีต่อกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้า ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม

ด้านพื้นที่ พื้นที่ที่ผู้วิจัยใช้ในการวิจัย คือ ในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

ด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ กลุ่มตัวอย่างประชากรในจังหวัดอุดรธานี ที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป จำนวน 400 คน

ด้านระยะเวลา เริ่มตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2567 - ธันวาคม 2567

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โซคซัย มุขแก้ว (2551) กล่าวถึงองค์ประกอบของประชากรศาสตร์ หมายถึง คุณลักษณะของประชากรในด้านต่าง ๆ ได้แก่ เพศ อายุ ที่อยู่อาศัย สถานภาพ การศึกษา อาชีพ เชื้อชาติ ภาษา และศาสนา เป็นต้น

เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2565, หน้า 194) กล่าวว่า การรับรู้เป็นกระบวนการทางจิตวิทยา ในการเลือกที่จะรับรู้ต่อสิ่งเร้าที่เกิดขึ้น การตีความสิ่งที่ได้รับรู้ในองค์การ การรับรู้เป็นกระบวนการ ในการเลือก ที่จะรับรู้เรื่องต่าง ๆ (Select) การจัดเรียงเรื่องราวที่รับรู้มา (Organize) และการตีความ สิ่งที่ได้รับรู้มา (Interpret)

Duncan Kennedy (1980, p. 23) ได้ให้ความหมายของ “การรับรู้” (Consciousness) ว่าเป็น การรับรู้ของจิตใจจากการจินตนาการต่อสิ่งที่อยู่รอบตัวของตนเอง เป็นการอธิบายตัวเองทางด้าน อารมณ์และการให้คุณค่าต่อสิ่งต่าง ๆ รวมถึงให้ความหมายของ “การรับรู้กฎหมาย” (Legal Consciousness) ว่าเป็นการตระหนักรู้เกี่ยวกับกฎหมาย รูปแบบและลักษณะของกฎหมายซึ่งประกอบ

ไปด้วยกฎเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข ข้อบังคับ ข้อโต้แย้ง และทฤษฎีต่าง ๆ รวมถึงกระบวนการทางกฎหมาย

Shiffman & Kanuk (2004, p. 312) กล่าวว่า ทักษะ (Attitude) หมายถึง ความโน้มเอียงที่บุคคลเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับการแสดงออกเป็นความพอใจหรือไม่พอใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยทัศนคติสะท้อนถึงมุมมองของบุคคลที่มีต่อสภาพแวดล้อม และในขณะเดียวกันทัศนคติก็ส่งผลต่อพฤติกรรมและการแสดงออกของบุคคล ทักษะไม่สามารถมองเห็นได้โดยตรงแต่ต้องอาศัยการสังเกตจากการพูดและการกระทำของบุคคล

การผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้า หมายถึง สุราที่ผลิตขึ้นเพื่อการบริโภคส่วนตัวภายในครัวเรือนโดยไม่มุ่งเน้นไปเพื่อการขายเพื่อแสวงหากำไรในปริมาณไม่เกิน 200 ลิตรต่อปี (กฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ. 2565, 2565)

กิริติ พันทะสาร (2566) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ทักษะและการรับรู้กฎหมายป่าไม้ของประชาชนต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน ผลการศึกษาพบว่า อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน ส่งผลให้มีระดับการรับรู้กฎหมายป่าไม้ที่แตกต่างกัน

ลักสวรรณ เกตุแห่ง (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การรับรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ผลการวิจัยพบว่า เพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ไม่แตกต่างกัน

ปาริชาติ บุญเอก (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเปิดรับ การรับรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยการรับรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มีความสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ในระดับปานกลาง

พีร์ พวงมะลิต และคณะ (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ทักษะและการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายการปล่อยโคมลอย ผลการศึกษาพบว่า อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีการรับรู้ต่อกฎหมายการปล่อยโคมลอยไม่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยการสำรวจความคิดเห็น (Survey Research) ของกลุ่มประชากรตัวอย่างทั้งเพศชายและเพศหญิง อายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป จำนวน 400 คน ซึ่งใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียดการวิจัย ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนในจังหวัดอุดรธานี ที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป จำนวน 1,059,588 คน (สำนักงานบริหารทะเบียน กรมการปกครอง, 2567) ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่มีคุณสมบัติขอรับใบอนุญาตผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้าได้

ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างกรณีที่ทราบจำนวนประชากรที่มีจำนวนจำกัดที่นับได้ (Finite Population) โดยใช้สูตรทาโร ยามาเน (Taro Yamane, 1973 อ้างใน ธาณินทร์ ศิลป์จารุ, 2567) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 คือ ให้มีความผิดพลาดได้ร้อยละ 0.05 ได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 400 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากประชากรที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อการวิจัย โดยเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากประชาชนในจังหวัดอุดรธานี โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นหลัก เนื้อหาของแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน โดยเป็นข้อคำถามแบบคำตอบหลายตัวเลือก โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบเพียงข้อเดียว ส่วนที่ 2 การรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้า ด้านช่องทางการรับรู้ ด้านหลักเกณฑ์การผลิตสุรา ด้านเงื่อนไขการผลิตสุรา ด้านหน้าที่ของผู้ผลิตสุรา ด้านการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่และบทลงโทษ และส่วนที่ 3 ทศนคติเกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้า ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งข้อมูลการรับรู้และทัศนคติเป็นแบบสอบถามคำถามปลายปิด (Close-Ended Response Question) ใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale method) โดยระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval Scale) ลักษณะคำถามจะมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ (Five Point Scale)

ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยทำการตรวจสอบความสอดคล้อง แล้วนำมาคำนวณหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence Index : IOC) ผลจากการพิจารณาค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้เท่ากับ 0.96 ซึ่งมากกว่า 0.5 หมายความว่าข้อคำถามมีความเที่ยงตรงในเชิงเนื้อหา ครบคลุมในแต่ละด้าน และครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทำการทดลองใช้ (Tryout) กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ทำการวิจัยทั้งสิ้นจำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.945 ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง (มากกว่า 0.75) จึงนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าที (Independent Sample T-Test) การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance) และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย

ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 59.50 และเพศชาย จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 40.50

อายุระหว่าง 40-49 ปี จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 รองลงมา คือ ช่วงอายุ 30-39 ปี จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 27.00 และน้อยที่สุด คือ ช่วงอายุ 20-29 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.50

การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 61.50 รองลงมา คือ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 และน้อยที่สุด คือ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 18.50

ประกอบอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจจำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 47.00 รองลงมา คือ อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 64 คน และกลุ่มอาชีพค้าขาย/รับจ้าง จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 16.00 และน้อยที่สุด คือ อาชีพอื่น ๆ จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.50

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-25,000 บาท จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 รองลงมา คือ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 25,001-35,000 บาท จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 20.50 และน้อยที่สุด คือ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 14.50

ตารางที่ 1 ระดับการรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้า ของประชาชนในจังหวัดอุดรธานี ในภาพรวม

การรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้า	ระดับการรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้า (N=400)		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ด้านช่องทางการรับรู้	3.77	.818	มาก
2. ด้านหลักเกณฑ์การผลิตสุรา	4.11	.760	มาก
3. ด้านเงื่อนไขการผลิตสุรา	3.99	.810	มาก
4. ด้านหน้าที่ของผู้ผลิตสุรา	3.82	.851	มาก
5. ด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และบทลงโทษ	3.91	.811	มาก
ภาพรวม	3.92	.703	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าระดับการรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้าของประชาชนในจังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวม มีระดับการรับรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.92, S.D. = 0.703) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักเกณฑ์การผลิตสุรา ($\bar{X}$ = 4.11, S.D. = 0.760) รองลงมา คือ ด้านเงื่อนไขการผลิตสุรา ($\bar{X}$ = 3.99, S.D. = 0.810) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านช่องทางการรับรู้ ($\bar{X}$ = 3.77, S.D. = 0.818)

ตารางที่ 2 ระดับทัศนคติเกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้า ของประชาชนในจังหวัดอุดรธานี ในภาพรวม

ทัศนคติเกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้า	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้า (N=400)		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ด้านเศรษฐกิจ	4.21	.645	มากที่สุด
2. ด้านสังคม	4.18	.644	มาก
3. ด้านสิ่งแวดล้อม	4.18	.628	มาก
ภาพรวม	4.19	.580	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า ทัศนคติเกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้าของประชาชนในจังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวม มีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.19, S.D.= 0.628) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X}$ = 4.21, S.D.= 0.645) รองลงมา คือ ด้านสังคม ($\bar{X}$ = 4.18, S.D.= 0.644) และด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{X}$ = 4.18, S.D.= 0.628)

ตารางที่ 3 ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความเหมาะสมของสมการถดถอยเชิงพหุคูณของตัวแปรโดยรวม ของการรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้า ของประชาชนในจังหวัดอุดรธานี

Model	Unstandardized		standardized	t	Sig.	Tolerance	VIF
	Coefficients		Coefficient				
	B	Std. Error	Beta				
ค่าคงที่	1.876	.127		14.775	.000*		
ด้านช่องทางการรับรู้	.203	.053	.266	3.825	.000*	.279	3.586
ด้านหลักเกณฑ์การผลิตสุรา	.156	.032	.220	4.840	.000*	.651	1.535
ด้านเงื่อนไขการผลิตสุรา	.181	.050	.253	3.602	.000*	.273	3.662
ด้านหน้าที่ของผู้ผลิตสุรา	.204	.061	.285	3.323	.001*	.183	5.478
ด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และบทลงโทษ	-.164	.060	-.241	-2.747	.006*	.175	5.726
R = .685, R ² = .469, Adjusted R ² = .463, F = 69.717, Sig. = .000							
Durbin-Watson = 1.780							

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 แสดงว่าตัวแปรต้น การรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้าของประชาชนในจังหวัดอุดรธานี อธิบายความผันแปรของทัศนคติเกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้า ของประชาชนในจังหวัดอุดรธานี ได้ปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 46.30 ($\text{Adj } R^2 = 0.463$) และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นแต่ละตัวกับทัศนคติเกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้า พบว่า ตัวแปรต้น ด้านช่องทางการรับรู้ ด้านหลักเกณฑ์การผลิตสุรา ด้านเงื่อนไขการผลิตสุรา ด้านหน้าที่ของผู้ผลิตสุรา และด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และบทลงโทษ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้า ของประชาชนในจังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปและอภิปรายผล

1. ศึกษาด้านประชากรศาสตร์ของประชาชนในจังหวัดอุดรธานี จากการเก็บข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 59.50 มีอายุระหว่าง 40-49 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.50 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 61.50 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 47.00 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000-25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 30.00

2. ศึกษาปัจจัยด้านประชากรศาสตร์มีผลต่อการรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้า ของประชาชนในจังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า

ประชากรที่มีเพศต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้าไม่แตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐาน

ประชากรที่มีอายุต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้าแตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐาน

ประชากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้าแตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐาน

ประชากรที่มีอาชีพต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้าแตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐาน

ประชากรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้าไม่แตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐาน

ดังที่ ทินกร เงินอ่อน (2547, หน้า 21) กล่าวว่า การรับรู้ของบุคคลจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ผ่านมา ความสนใจ อายุ อาชีพ และความเกี่ยวข้องของสิ่งเร้ากับบุคคลนั้นเป็นสำคัญ หรืออาจกล่าวได้ว่า การรับรู้ของบุคคลนั้น ขึ้นอยู่กับภูมิหลังทางสังคม ดังนั้น อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ จึงมีผลต่อการรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิริติ พันทะสาร (2566) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ทัศนคติและการรับรู้กฎหมายป่าไม้ของประชาชน ต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน ส่งผลให้มีระดับการรับรู้

กฎหมายป่าไม้ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของพีร์ พวงมะลิ และคณะ (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ทักษะคิดและการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายการปล่อยโคมลอย ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีการรับรู้ต่อกฎหมายการปล่อยโคมลอยไม่แตกต่างกัน และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของลักขวรรณ เกตุแห่ง (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การรับรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่าง ที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ไม่แตกต่างกัน

นอกจากนี้ ช่องทางการรับรู้ยังมีอิทธิพลต่อการรับรู้ข่าวสารของผู้รับสารเป็นอย่างมาก โดยมีการรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้าผ่านช่องทางการให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่ผู้มาติดต่อสอบถาม และการออกหน่วยประชาสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่สรรพสามิตมากที่สุด อย่างไรก็ตาม สื่อออนไลน์ เช่น Line Facebook YouTube และ TikTok ก็เป็นสื่อที่เข้ามามีอิทธิพลต่อการใช้ชีวิตประจำวันของคนมากที่สุด ในขณะที่สื่อดั้งเดิมอย่างวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ไม่สามารถตอบสนองความต้องการติดต่อกลับทางตรงระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสารได้

3. การรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้าของประชาชนในจังหวัดอุดรธานี มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้า ของประชาชนในจังหวัดอุดรธานี ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า การรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้าของประชาชนในจังหวัดอุดรธานี ด้านช่องทางการรับรู้ ด้านหลักเกณฑ์การผลิตสุรา ด้านเงื่อนไขการผลิตสุรา ด้านหน้าที่ของผู้ผลิตสุรา และด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และบทลงโทษ โดยในทุกด้านมีความสัมพันธ์โดยส่งผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้าของประชาชนในจังหวัดอุดรธานี ในภาพรวม อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปาริชาติ บุญเอก (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเปิดรับการเรียนรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยการรับรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มีความสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ในระดับปานกลาง ดังที่ เนตร์พัฒนา ยาวีราข (2565, หน้า 193) กล่าวว่า ทัศนคติคือความรู้สึกและแนวความคิดส่วนบุคคลของแต่ละคนในการตอบสนองต่อการรับรู้ ทั้งในด้านบวกและด้านลบแล้วแต่สะท้อนทัศนคติของแต่ละคนออกมาซึ่งแต่ละคนแตกต่างกัน การทำความเข้าใจทัศนคติของบุคคลประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ การรู้และเข้าใจ (Cognitive) ความรู้สึก (Affective) และพฤติกรรม (Behavioral)

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อประเด็นในด้านเศรษฐกิจ ข้อที่ว่าการผลิตสุราบริโภคเองตามกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้า ทำให้เกิดการพัฒนาระบบการผลิตสุรา สูตรการผลิตรวมถึงสามารถพัฒนาเป็นโรงอุตสาหกรรมผลิตสุราเพื่อการค้าในอนาคตได้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการผลิตสุราบริโภคเองที่มีใช้เพื่อการค้า เป็นสิ่งคนเห็นว่ามีประโยชน์ สามารถต่อยอดเป็นการผลิตเพื่อจำหน่ายได้ ดังที่ Krech and Crutchfield (1948, p. 187) กล่าวว่า ทัศนคติเป็นผลรวมของ

กระบวนการที่ก่อให้เกิดภาพการจูงใจ อารมณ์ การยอมรับ และเกี่ยวพันความรู้ ซึ่งกระบวนการเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์ของบุคคล

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อประเด็นในด้านสังคม ข้อที่ว่าการผลิตสุราบริโภคเองตามกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้า ต้องใช้ความระมัดระวังอย่างมาก เพื่อให้สุราที่ผลิตออกมาไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและยังต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าแม้ว่าการผลิตสุราบริโภคเองที่มีใช้เพื่อการค้า จะเป็นสิ่งที่สามารถทำได้เสรีมากขึ้น แต่ก็ต้องมีการควบคุมคุณภาพ และมีการกำกับดูแลจากเจ้าหน้าที่สรรพสามิตอย่างใกล้ชิด ดังที่ ดารณี พานทอง (2542, หน้า 43 อ้างถึงใน เหมือนตะวัน สุทธิวิจิตรวรรณ, 2559, หน้า 25) กล่าวว่า ทศนคติเชิงบวก คือความรู้สึกต่อสิ่งแวดลอมในทางที่ดี หรือยอมรับ เป็นความพึงพอใจ เช่น ประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อสุราที่ถูกกฎหมาย เพราะสุราที่ถูกกฎหมายได้ชำระภาษีถูกต้องแล้ว

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อประเด็นในด้านสิ่งแวดล้อม ข้อที่ว่าการผลิตสุราบริโภคเองตามกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้า ช่วยลดการใช้ขวดและบรรจุภัณฑ์พลาสติกหรือแก้วใหม่ ซึ่งเกิดจากการนำขวดที่ใช้แล้วกลับมาใช้ซ้ำ ทำให้ลดปริมาณขยะและลดการใช้ทรัพยากรในการผลิตบรรจุภัณฑ์ใหม่ ดังที่ Shiffman & Kanuk (2004, p. 312) กล่าวว่า ทศนคติ (Attitude) หมายถึงความโน้มเอียงที่บุคคลเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับการแสดงออกเป็นความพอใจหรือไม่พอใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยทัศนคติสะท้อนถึงมุมมองของบุคคลที่มีต่อสภาพแวดล้อม และในขณะเดียวกันทัศนคติก็ส่งผลต่อพฤติกรรมและการแสดงออกของบุคคล ทัศนคติไม่สามารถมองเห็นได้โดยตรงแต่ต้องอาศัยการสังเกตจากการพูดและการกระทำของบุคคล

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลสำรวจพบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างในเขตจังหวัดอุดรธานี ที่มีอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ที่ต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้าแตกต่างกัน แสดงว่าการรับรู้ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ด้านอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายการผลิตสุราและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงควรพัฒนาและสร้างช่องทางการรับรู้ใหม่ ๆ รวมถึงการทำให้ข้อกฎหมายสามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้น เหมาะสมกับอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ของผู้รับสาร ซึ่งในปัจจุบันอินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันและมีส่วนช่วยให้การใช้ชีวิตยุคใหม่่ง่ายยิ่งขึ้น จึงควรมองหาโอกาสในการประชาสัมพันธ์โดยใช้สื่อออนไลน์ใหม่ ๆ เช่น การสื่อสารผ่านช่องทางแอฟ Line Facebook YouTube TikTok หรือแพลตฟอร์มอื่นที่อยู่ในกระแสนิยม และอัปเดตข่าวสารต่าง ๆ ให้ทันสมัยอยู่เสมอ

2. จากผลการสำรวจพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติที่เป็นบวกต่อกฎหมายเกี่ยวกับการผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้า เนื่องจากเรื่องของการผลิตสุราและการบริโภคสุราเป็นเรื่องใกล้ตัว ประชาชนสามารถผลิตสุราบริโภคเองได้ ดังนั้น การสื่อสารกฎหมายหากสามารถสื่อสารออกมาและทำให้ประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายรู้สึกว่าเป็นเรื่องใกล้ตัว พร้อมกับการสร้างการมีส่วนร่วม ก็จะทำให้ประชาชนเข้าใจกฎหมายดียิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลสามารถปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

เอกสารอ้างอิง

- กฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ. 2565 (2562, 1 พฤศจิกายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 139 ตอนที่ 68 ก. หน้า 2-3.
- กิริติ พันทะสาร. (2566). ทศนคติและการรับรู้กฎหมายป่าไม้ของประชาชนต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- โชคชัย มุขแก้ว. (2551). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและพฤติกรรมการซื้อเครื่องเขียนของนักเรียน นักศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพังงา. (ภาคินพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- ดารณี พานทอง. (2542). ทฤษฎีเชิงใจ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ทินกร เงินอ่อน. (2547). การรับรู้และความต้องการของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสรคบุรี จังหวัดชัยนาท. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). สถาบันราชภัฏอุดรดิตถ์, สาขาบริหารการศึกษา.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2567). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS (พิมพ์ครั้งที่ 20). กรุงเทพฯ: บริษัท เอส. อาร์. พรินติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2565). การจัดการสมัยใหม่และการจัดการนวัตกรรม (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: บริษัท ทริปเพิล กรุ๊ป จำกัด.
- ปาริชาติ บุญเอก. (2561). การเปิดรับ การรับรู้ และทัศนคติ เกี่ยวกับพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557. (วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พีร์ พวงมะลิ, พรเพ็ญ ไตรพงษ์ และยุทธพงษ์ ลีลาภิไพศาล. (2560). ทศนคติและการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย. วารสารบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 12 (2), 135-145.
- ลภัสวรรณ เกตุแห่ง. (2564). การรับรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ของข้าราชการสังกัดกองรายได้ สำนักการคลัง กรุงเทพมหานคร. (สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. (2567). สถิติประชากรทางการทะเบียนราษฎร. สืบค้นจาก <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMONTH/statmonth/#/displayData>
- ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (2565). แบบแผนและแนวโน้มพฤติกรรมเครื่องดื่มสุราของประชากรไทย. สืบค้นจาก <https://cas.or.th/wp-content/uploads/2022/05/FF-chapter-1-For-Print.pdf>
- Agenda. (2565). คนไทยบริโภคแอลกอฮอล์มากแค่ไหน. สืบค้นจาก <https://agenda.co.th/social/alcohol-consumption-thailand/>

Duncan Kennedy. (1980). *Toward an Historical Understanding of Legal Consciousness: The Case of Classical Through in America, 1850-1940*. Research in Law and Sociology, 3: 23.

Schiffman, L. G., & Kanuk, L. (2004). *Consumer behavior, 8th International edition*. Prentice Hall.